

Recenzja

rozprawy doktorskiej lek. Julii Domańskiej-Poboży pt. „Analiza trendów hospitalizacji u pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów i zespołem Sjögrena”

Przedmiot rozprawy

W świetle danych literaturowych reumatoidalne zapalenie stawów (RZS) i zespół Sjögrena (SjD), jako choroby autoimmunologiczne tkanki łącznej, są złożonym zagadnieniem do rozwiązania dla współczesnego systemu ochrony zdrowia. Wynika to z przewlekłego przebiegu tych chorób, wielonarządowych powikłań oraz długotrwałego leczenia.

Uwzględniając powyższe uwarunkowania rozprawa doktorska lek. Julii Domańskiej-Poboży jest jak najbardziej aktualna, a wybór tematu wpisuje się w obszar badań obejmujących postępy w leczeniu RZS, specyfiki hospitalizacji pacjentów z RZS w oddziałach intensywnej terapii oraz występujących trendów hospitalizacji chorych na zespół Sjögrena w Polsce.

Promotorem rozprawy jest prof. dr hab. n. med. Małgorzata Wisłowska, kierownik Kliniki i Polikliniki Reumatologii Narodowego Instytutu Geriatrii, Reumatologii i Rehabilitacji.

Charakterystyka i ocena strony formalnej

Przedstawiona do oceny rozprawa liczy 94 stron wydruku komputerowego. Zawiera sześć głównych rozdziałów: Wstęp; Cel pracy; Publikacje wchodzące w skład cyklu; Podsumowanie; Wnioski; Bibliografia oraz dwa Streszczenia w j. polskim i w j. angielskim. Uzupełnia je: Wykaz stosowanych skrótów; Opinie Komisji Bioetycznej, Oświadczenia współautorów publikacji oraz Wykaz dorobku naukowego. Całość projektu jest starannie zaplanowana, opracowana i merytorycznie poprawna. Wstęp w oparciu o bogate i aktualne piśmiennictwo zawiera istotne zagadnienia dotyczące reumatoidalnego zapalenia stawów oraz zespołu Sjögrena. Doktorantka w przystępny sposób odnosi się do zagadnień będących tematem rozprawy, z klarownym uzasadnieniem połączenia wybranych artykułów w jednotematyczny cykl publikacji. Dotyczy on hospitalizacji pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów oraz zespołem Sjögrena. Doktorantka poprawnie sformułowała cel poznawczy pracy, jako „wieloaspektową analizę trendów hospitalizacji pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów i zespołem Sjögrena w Polsce, z uwzględnieniem dynamiki przyjęć szpitalnych, charakterystyki demograficzno-klinicznej hospitalizowanych pacjentów, czynników ryzyka ciężkich powikłań oraz ich wpływu na długość hospitalizacji

i śmiertelność”.

Podstawą złożonego wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne stanowi zbiór trzech artykułów, zatytułowanych: „Analiza trendów hospitalizacji u pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów i zespołem Sjögrena”:

1. **Domańska-Poboża, J.,** Wisłowska, M. (2025). Evolving strategies in the treatment of rheumatoid arthritis: a historical perspective. *Reumatologia*; 63, 1: 1–15

DOI: <https://doi.org/10.5114/reum/195012>.IF:1,4 ; Punkty MNiSW: 70 (artykuł przeglądowy)

2. **Domańska-Poboża, J.,** Kapica, Ł., Kanecki, K., Nitsch-Osuch, A., Goryński, P., & Wisłowska, M. (2025). Hospitalizations of patients with rheumatoid arthritis in Polish intensive care units or cardiac intensive care units in 2011-2021: population study. *Polish Archives of Internal Medicine*, 16913. Advance online publication. <https://doi.org/10.20452/pamw.16913>

DOI: [10.20452/pamw.16913](https://doi.org/10.20452/pamw.16913). IF: 3,8 ; Punkty MNiSW: 200 (artykuł oryginalny)

3. **Domańska-Poboża, J.,** Kapica, Ł., Kanecki, K., Lewtak, K., Goryński, P., Wisłowska, M. Trends in Initial Hospitalizations of Patients with Newly Diagnosed Sjögren's Disease in Poland Between 2012 and 2023: A Retrospective Data Analysis. *J. Clin. Med.* **2025**, *14*(6), 1999; DOI: <https://doi.org/10.3390/jcm14061999>.IF:3,0 ; Punkty MNiSW: 140 (artykuł oryginalny).

Według zgodnych oświadczeń współautorów udział Doktorantki w pierwszym artykule wynosi 70%, w drugim 90% i w trzecim 75%. Wszyscy współautorzy wyrażają zgodę na wykorzystanie w/w artykułów jako rozprawy doktorskiej, zaznaczając swój udział merytoryczny. Lek. J. Domańska-Poboża miała wiodący udział w powstaniu projektu rozprawy, przygotowując jego koncepcję, zapanowanie metodologii, prowadzenie i interpretację badań oraz przygotowanie manuskryptów. Współtwórcami koncepcji i założeń projektu byli: dr hab. K. Kanecki oraz prof. A. Nitsch-Osuch. Promotor rozprawy prof. M. Wisłowska odpowiadała za walidację, przegląd i redakcję oraz nadzór merytoryczny i formalny.

Pierwsza praca: " *Evolving strategies in the treatment of rheumatoid arthritis: a historical perspective*" przedstawia ewolucję terapii reumatoidalnego zapalenia stawów (RZS) - od niezweryfikowanych praktyk medycznych po strategię ukierunkowaną na hamowanie procesów zapalnych i modulację układu odpornościowego. Umożliwiło to wprowadzenie syntetycznych leków modyfikujących przebieg choroby (csDMARDs). Zastosowanie metotreksatu stało się złotym standardem leczenia. Przełomem w leczeniu RZS w XXI wieku był rozwój biologicznych leków modyfikujących przebieg choroby (bDMARDs) oraz celowanych syntetycznych leków modyfikujących przebieg choroby (tsDMARDs). Dalszą poprawę skuteczności terapii RZS upatruje się we współczesne badaniach opartych na medycynie precyzyjnej, wykorzystującej biomarkery i nowe strategie immunomodulacyjne.

8. Istotne różnice w długości hospitalizacji i profilu współchorobowości w zależności od płci, wieku i miejsca zamieszkania sugerują konieczność dalszych badań nad czynnikami społeczno-demograficznymi i klinicznymi wpływającymi na przebieg zespołu Sjögrena w Polsce.

Ocena osiągnięcia naukowego

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska stanowi dobrze przemyślany i logiczny układ zagadnień, na który składają się trzy wartościowe opracowania. Dostarczają one istotne dane na temat hospitalizacji pacjentów z RZS i SjD. Doktorantka w sposób dojrzały podsumowała najważniejsze osiągnięcia poznawcze, które zgrupowała w trzech punktach. Zwróciła uwagę na nowatorską analizę hospitalizacji pacjentów z SjD w Polsce w latach 2012-2023, uwzględniającą czynniki ryzyka oraz dynamikę zmian. Podkreśliła, że była to pierwsza populacyjna analiza pacjentów z RZS hospitalizowanych na Oddziałach Intensywnej Terapii. Przekłada się to na zebraniu unikalnych danych dotyczących śmiertelności i czynników ryzyka, co może przyczynić się do lepszego zarządzania pacjentami z ciężkim przebiegiem RZS. Z kolei dane zawarte w artykule przeglądowym, dotyczące badań epidemiologicznych, wykazały postęp w terapii RZS. Zwłaszcza jak zmiany w leczeniu wpływały na hospitalizacje i ich wyniki, co może być wykorzystane dla dalszego kształtowania strategii terapeutycznych.

Uwagi/pytania recenzenta

Mam następujące pytanie do Doktorantki w kontekście dalszych badań, cyt. „Zintegrowane podejście do leczenia i monitorowania pacjentów z chorobami autoimmunologicznymi jest kluczowe dla dalszej poprawy wyników leczenia i ograniczenia potrzeby hospitalizacji. Dalsze badania powinny skupić się na ocenie skuteczności nowych strategii terapeutycznych, ich wpływu na częstość hospitalizacji oraz opracowaniu narzędzi predykcyjnych pozwalających na wczesną identyfikację pacjentów wysokiego ryzyka”. Jaką rolę w tym zintegrowanym podejściu do leczenia może odgrywać rehabilitacja medyczna? Głównie chodzi mi o zespół Sjögrena. Przykładowo w opracowaniu prof. Księżopolskiej-Orłowskiej pt. „Fizjoterapia w reumatologii” (PZWL, Warszawa 2024) nie ma danych na ten temat. Z kolei z badań Doktorantki wynika, że cyt. „Najczęstszymi współistniejącymi schorzeniami (u pacjentów z zespołem Sjögrena) były choroby układu mięśniowo-szkieletowego (17,8%), sercowo-naczyniowego (16,6%)...”, które na pewno wymagają spersonalizowanej rehabilitacji medycznej.

Powyższe uwagi recenzenta odnoszą się do celowości włączenia rehabilitacji medycznej do zintegrowanego leczenia pacjentów z RZS i SjD, nie mając większego wpływu na wysoką ocenę merytoryczną rozprawy.

Podsumowanie

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska lek. Julii Domańskiej-Poboży, składająca się z cyklu powiązanych tematycznie trzech prac (IF=8,2; 340 pkt MNiSW), będących osiągnięciem zespołowym z wiodącą rolą Doktorantki, stanowi bardzo dobrze opracowany i zinterpretowany materiał badawczy. Z przeprowadzonej analizy hospitalizacji wynika, że mimo postępu medycznego pacjenci z chorobami autoimmunologicznymi (RZS i SjD) pozostają grupą szczególnie narażoną na poważne powikłania i wielochorobowość. Stąd ważne jest wdrażanie strategii prewencyjnych, wczesnej diagnostyki, ścisłego monitorowania pacjentów oraz interdyscyplinarnego podejścia w leczeniu schorzeń reumatycznych. Na uwagę zasługuje dorobek publikacyjny Doktorantki. W latach 2020-2025 jest współautorką 16 publikacji; IF=19,200 oraz 890 pkt MNiSW. Pierwszym autorem jest w 4 publikacjach, w tym dwóch oryginalnych. Świadczy to o dojrzałym warsztacie naukowym lek. Julii Domańskiej-Poboży.

Wniosek końcowy

Uwzględniając całość zaplanowanych i wykonanych badań przez lek. Julię Domańską-Poboży oraz poprawną analizę i interpretację wyników, stwierdzam, że rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2018 z 2022, poz.1668). Stąd, stawiam wniosek do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk Medycznych WUM o dopuszczenie lek. Julii Domańskiej-Poboży do dalszych etapów przewodu doktorskiego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Warszawa, 04 czerwca 2025 r.

prof. dr hab. n. med. Krzysztof Klukowski